

ми

14000 VALJEVO
J. Jankovića 20
BRANKO JAKOVLJEVIĆ

лист младих истраживача србије ● број 9 ● јун 1982.

● **НОВИ УГАО** стр. 2

● **ТИБОР СЕКЕЉ—„ВА БЕАОА“** стр 4.

● **ТО ТИ ЈЕ, БАЈО, АКЦИЈА** стр 5.

● **ЛЕПИ, МЛАДИ И ЗЕЛЕНИ** стр 7.

ШТА ХОЋЕ МИШЕВИ

И би семинар за информативце. И би на дневном реду (како ово рогобатно звучи — али не знам бољи израз) анализа овог нашег листа. И би критике (добре и лоше) на његов изглед. И би обећања да ће наши информативци од потенцијалних (изгледа да не могу без страних речи) постати стални и прави сарадници. Миловућно то обећаше да се ми у редакцији (пакосници ономад на семинару рекоше да нас је само двојица и да та редакција уопште не постоји, што и није далеко од истине, али не нашом кривицом) озбиљно забринусмо где да нађемо простор за хрпу хартије која само што није почела да пристиже из свих крајева ове наше земље. У међувремену (изгледа да је сам бог умешао своје прсте) Републичка конференција од Извршног већа СР Србије на поклон добија возило „Застава 750“ (да не кажем фићу) кога одмах дадосмо на фризирање да би спреман дочекао транспорт огромних пошњих текста. Чак смо ангажовали и искусног шофера (учествовао на неколико релија) за нашег Пицка (тако од мила крстисмо фићу), како нас стварно ништа не би изненадило.

Али, не лези враже!

Дани пролазе а од пошњика ни трага (част изузетима који се именом и презименом зову Јасмина Шумар и Биљана Станковић). Улудо смо интервенисали код управника поште мислећи да, не дај боже, неко други диже

нашу жељно очекивану пошту. Човек нам фино објасни да проблем лежи у томе да нам нико не шаље пошту. Задовољни што открисмо“ у ком грму лежи зец“, али разочарани што су нас све оне паметне (и, већином, лепе) главице изневериле, одлучисмо да опробамо други метод. И мислимо тако Зоћа и ја, мислимо и — смислимо. Добосмо до закључка да су ови нови клинци некако чудни, да их не вреди много молити (а колико времена, јадници, утрошисмо на то), него апеловати на њихову свест. Права ствар. И то онако ненаметљиво. Јер, свесни су клинци схватиће. И ево, ово слово би требало да буде нешто у том стилу. Као да ја вама, драги сарадници (како вам се удварам) пишем како је овај лист и ваш, како је важно да се у њему објављују што више информација из ваше средине, како је свака информација добродошла итд, итд.

А ја (тек сада сам увидео како је тешко апеловати на нечију свест и свест) изгледа не знам како се то ради. Зато, мили сарадници (како раде емоције) схватите ово како хоћете али пишите за МИ. Мајке вам! Да не буде оно „тресла се гора родие се миш“.

Најсрдљивије вас поздрављам,
Ваш уредник

П. С Вита јела зелен бор, чекам брзи одговор!

ПРИМЕРИ

НОВИ УГАО

У току последњих неколико година Градска конференција ССО Београда организовала је многобројне трибине и предавања из области културе, науке, друштвено-политичких појава и збивања. Тако се у Дому омладине из недеље у недељу сваке вечери разговарало о другој теми која је окупљала и свој круг слушаца.

Нови циклус предавања покренула је Градска конференција Младих истраживача из Београда. Наиме, овај циклус званично ће почети од септембра, а најављен је интересантним предавањем о Хиландару. То је свакако, значајан корак у упознавању омладине о одређеним вредностима у нашем друштву. Како је планирано, прво ће бити речи о етнологским истраживањима. О томе нам је нешто више рекао Драган Антонић, научни сарадник у Етнологском институту САНУ, чијим је предавањем о Хиландару остваре на веза будућих учесника и слушалаца.

„Етнологска трибина отворена овим приказом Хиландара, добиће назив „Етнологија из новог угла“. Тиме ћемо уз по-

моћ етнолога из „млаве“ генерације приказати и покушати да сагледамо неке проблеме етнологије из тог новог угла и достигнућа младих истраживача у овој области.“

Акција Градске конференције Младих истраживача Београда ће сигурно наићи на пуно разумевање омладине. Зато се питајмо шта се ради у осталим местима где овакав вид ангажовања и популарног „стицања знања“ још увек није озваничен. Тамо где постоје модерно саграђени, пространи домови омладине или културе, свакако да постоје и могућности за одржавање трибина. А оне могу бити директни покретачи нових акција и подстицаја за квалитетнији научно-истраживачки рад.

М. Б.

ЛЕТАК И ПРСТ НА ГЛАВИ

Колико ћу бити „лака на перу“ да изнесем једну кратку анализу овог листа инспирирана расправама на семинару за информативце ОИА „Титовим путем 82“ остаје да се види у следећим редовима. (Ако ти се свидело, читај даље).

Да ли ће „МИ“ остати и остати у бујици повољних и не повољних критика и притисака (понекад неаргументованих) поставља се као питање.

Лист, израстао из потребе да Младим истраживачима пружи знања више о њиховом покрету и резултатима, у једном тренутку почео је да клеца.

Доста уопштавања, крећемо на „ствар“.

На адресу техничке стране листа упућено је много тога. Насловна страна тешко може заинтересовати читаоца, фотографије су по принципу „дај ми лупу“ док „велики“ број страница тешко да се може прочитати за минут. Што се тиче дужине листа јавила су се различита мишљења. По неким лист треба имати више страна док неки кажу да му је и ово много. Можда би било боље да штампамо легке! Но нико није ставио прст на главу (уколико је има) и размишљао о финансијама, квалитету папира и свим пропратним тешкоћама.

Чули су се предлози да се појави кутак поезије. Можда би требало додати укрштене речи и хороскоп па би било све како треба.

Сарадници. Нигде их нема. Да ли је неким застао дах читајући „МИ“ тако да нема никаквих замерки, или само обожавају да потајно „бомбардују“ лист и тако га осиромаше за информацију. Зар они силни позиви нису такли ниједног Младог истраживача па макар и „пењањем на главу“ изазвали инцидентиву.

Требало би послати групу истраживача-социолога који би испитали узроке „мртвог мора“ скривених сарадника. Можда је потребно још једном исписати адресу: Републичка конференција Младих истраживача Србије Хо Ши Минова 27, 11070 Београд.

„Уколико немате информацију напишите због чега — и то је информација“ (Вигор Мајић)

Чињеница је да проблема има и да сем малог броја људи нико ништа не предузима. Све иде системом „Поп Баку, Бак црквењаку“ (ово нема везе са религијом) кривица се преноси с једног на другог.

Акција „Титовим путем 82“ све више се ближи. Да ли ће информација доћи у праве руке и у право време остаје да се види.

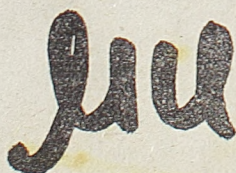
Орфеј је изгубио Еуридику због нестрпљења, зато Млади истраживачи чувајте лист и ако не можете да чекате боље дане.

ЈАВИТЕ СЕ!

(Последње поређење је стварно за дивљење).

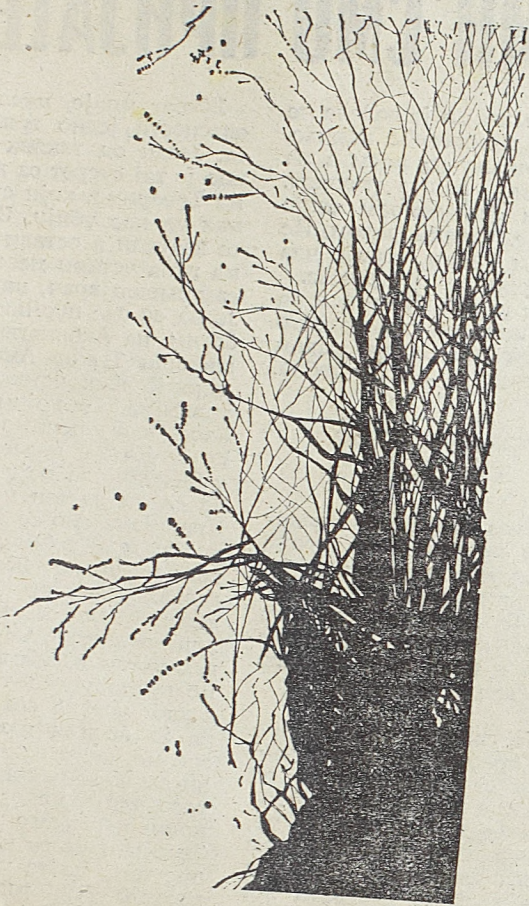
С поштовањем

Јасмина К. Шумар

Лист Младих истраживача Србије ● Издаје Информативно-аналитички центар РК МИС ● Одговорни уредник: Јован Пламенац ● Главни уредник: Јадранко Божановић ● Технички уредник: Зоран Михаиловић ● РЕДАКЦИЈА: Никола Бибић, Јасна Драшкић (секретар), Братислав Борбевић, Маја Борбевић, Горан Зарубица, Драган Мојовић, Предраг Петровић ● Стални сарадници: Надежда Ковачевић, Сулејман Меденчевић, Владимир Мишић, Гордана Драгосавић, Драгана Црноглавић, Миле Периф ● Примерак листа је бесплатан ● Прилози се не конорипу и не враћају ● Адреса редакције: Републичка конференција Младих истраживача Србије ● Хо Ши Минова 27, 11070 Нови Београд; телефон 011/135.804, локал 36 ● Штампа: РО „Глас“, Београд, Влајковићева 8, телефон 340.551.

БиХ

БОГАТО ИСТРАЖИВАЧКО ЛЕТО

Приближава се лето. Са нестрпљењем се очекује почетак овогодишњих истраживачких акција. Организатори су углавном обавили свој посао. Припреме су завршене, израбени су програми и одређена места извођења акција. Осврнућемо се овде на програм омладинских истраживачких акција у Босни и Херцеговини под заједничким називом „Токови СКОЈА 82” које ће бити радни и стваралачки допринос младих у години јубилеја: 90-то годишњице рођења друга Тита, 45-то годишњице доласка друга Тита на чело партије и 40-то годишњице формирања АВНОЈА, АФЖ, УСАОЈА и шиоирске организације.

Акције у БиХ се организују у две смене: прва од 10. јула до 1. августа и друга од 1. до 20. августа. Организатори свих истраживачких акција су: РК ССО БиХ, Покрет Научу младима, Савез младих истраживача и ОК младих истраживача Бања Луке, Кладња, Тузла и Сарајева.

Од укупно 13 акција, колико се овог лета организује на територији БиХ, поменућемо само неке које су по нашем мишљењу најинтересантије:

Медицинска програмска акција, у организацији Медицинског факултета Сарајево и МЦ Брчко, окупиће 25 младих и девојака који ће вршити истраживања на тему „Ендемска нефропатија”. Подручје испитивања — Брчко.

На туризмолочку програмску акцију отићи ће 30 учесника. Тема истраживања ће бити: „Могућности развоја сеоског туризма”. Носиоци истраживања су ОК МИ Бања Лука и ОМИ Приједор. Резултате са ове акције користиће Туристички савез Бања Луке и СОУР „Крајина турист” који су суорганизатори овог истраживања. На подручју Мостара ће се од 1. до 20. августа одвојити археолошко-етнолошка програмска акција. Окупиће 30 младих истраживача чија ће тема истраживања бити: „Археолошко-етнолошко реконгносирање терена”. Носиоци истраживања су КМИ Филозофског факултета и Завод за заштиту споменика, природе и културе Мостар, који ће да користи добијене резултате.

Еколошка програмска акција ће се изводити на подручју Лукавца. Тема истраживања ће бити: „Испитивање услова радне средине”. Носилац истраживања: ОМИ Технолошког факултета Тузла.

Још једна од занимљивих акција коју бисмо поменули је и социолошко-историјска програмска акција која ће се извести на подручју Бања Луке. Тема истраживања је веома интересантна и актуелна у нашем садашњем друштвеном тренутку: „Друштвено ангажовање младих и добровољни омладински рад”. Носилац истраживања је ОК МИ Бања Лука. Истраживања ће се врши-

ХРВАТСКА

НА ПЛАВОМ ЈАДРАНУ

У републичкој и градској конференцији ССО Хрватске предвиђено је неколико програма где ће ове организације бити носиоци припрема акција. На оним подручјима где се и раније истраживало, наставиће се и сада, а новина је да започињу истраживања у области острвског дела јадранског приморја.

Тренутно на подручју Истре истраживачи ће бити у агрономској, етнолошкој и групној историје уметности. Агрономски програм обухвата селекцију винове лозе на плантажама РО „Агропазин” код Мотовуна. У Жмињу и околини етнологи настављају своја проучавања обичаја, народне музике, рукотворина, традиционалне културе, народних „лекарница” карактеристичних за ово подручје. И историчари уметности настављају раније започету акцију прикупљања података о иконографији у области Бујштине (Бује, Умаг, Водњан, Бале и на другим местима). Планирано је и хагио-топографска анализа и стилска и еколошка анализа ове акција. За биолошки програм је планирано истраживање биљног и животињског света на мочварном терену Лоњског поља где ће се обавити мелио-

ризација. На тај начин биће примењена метода компарације, тј. праћења ситуације пре и после мелиорацијских радова. У оквиру правно-криминолошког програма су предвиђене две целине истраживања. Једна је под називом „Тамна бројка криминалитета” у околини Кутине и Бјеловара. Друга целина је анкетно истраживање еутаназije у Корчули.

За Далмацију и околна острва планиране су стоматолошка и медицинска акција. Стоматолози ће се овим путем прикључити првој savezној ОИА медицинских и стоматолошких факултета Југославије. То ће се радити на острвима Ластово или Шолта. Медицинска група се као координатор припреме програма придружује већ поменутој заједничкој акцији.

Треба напоменути да социолошка група своја испитивања по-рок културе младих прати стално током године, док се еколошка група прикључује мелиорацијској ОИА „Сава” где све. Истраживачима у Хрватској желимо много среће током њихових овогодишњих акција.

Маја Борбевих

МАКЕДОНИЈА

ти на радној акцији „Бања Лука 82” и у њима ће учествовати 30 младих. Резултате ће користити ОК ССО Бања Луке.

Поред наведених, на територији БиХ одржаће се и ове акције: програмска акција ОНО и ДСЗ, V летња школа астрономије, I летња школа ракетне технике, лимнолошка програмска акција, геолошка програмска акција, Истраживачко лето Завидовићи 82”.

зовано низ програмских акција које ће се реализовати од 6. до 25. јула. Занимљиво је навести да ће се десет програмских акција извести у само четири града СР Македоније: Скопљу (3), Берову (3), Кавадарцима (2) и Виницама (2). Извешће се две етнолошке програмске акције, једна у Берову а друга у Виницама и две историчарске (Скопље и

На свим акцијама у БиХ учествоваће око 300 младих који ће део свог лета поклонити науци, друштву, новим сусретима...

За младе истраживаче из СР Македоније такође је органи-

Берово). Такође ће бити реализоване и следеће програмске акције:

Еколошка, ергономска, геолошка, археолошка и пољопривредна.

Горан Кастратовић

ТИБОР СЕКЕЉ, ИСТРАЖИВАЧ

„ВА-БЕАОА“

Цели живот сте поспетили путовањима, упознавањима других народа, култура. Откуд интересовање за то? Да ли сте га наследили од некога?

Ја то нисам наследно од родитеља. У мојој породици нико није био путник, иако се отац доста сељакао али по службеној дужности. Ја сам, кад ми је било 4 године, узимао први том једне велике енциклопедије од 18 томова (на мађарском језику) и над њим се задржавао сагима, нешто „проучавајући“, гледајући, јер чи тати нисам знао. Никад нисам стигао до другог тома зато што је у првом било о Африци, Америци, Азији, Аустралији, све почиње на А, и то ми је за живот било довољно. Где дао сам те географске карте читајући се зашто на пример, ова река тече овако а не другачије, зашто је ова обала или острво оваког облика. На следећој страни била је обично слика која представља народе који живе на тим континентима. Разгледао сам те слике, брат ми је читао како се зову ти народи. Тада сам себи дао обећање да ћу све те људе посетити и да ће ми поста-

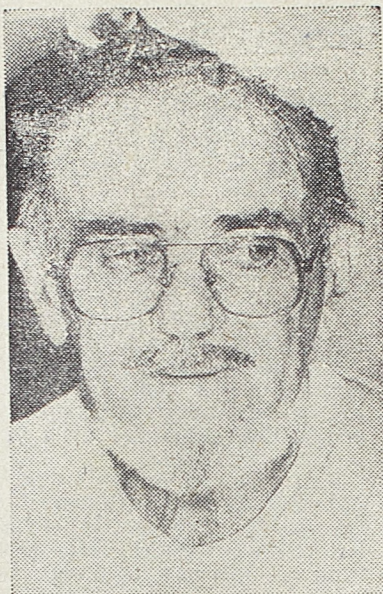
Мој живот је рад. Не чекам да ми неко поклони нешто што нисам заслужио својим радом, а тако нешто нисам ни добио.

ти пријатељи. Ето на то сам утврдио остатак живота. То није интересовање и за етнологију и за биологију и природу уопште, све се то креће око љубави за човека, за човека на свим регионима, на свим степенима културног развоја. И онда, наравно, да би људска заједница могла да живи, људи се морају познавати. Посветио сам се томе да упознам што више људи и да своја знања пренесем што већем броју људи. Зато сам студирао и бавио се етнологијом, учио језике (на учио сам негде око двадесет језика којима сам се служио док сам боравио у тим земљама, и, наравно, некористећи их, човек их напросто заборави). Сада се служим са девет језика, углавном европских.

Пут у Америку

Када сте почели са путовањима?

То је било готово неприметно, тешко је рећи неки тачан датум, али ћу испричати један доживљај везан за то. Кад ми је било 5 година, некако сам се изгубио из куће и родитељи су се уплашили где сам. Брат ме пронашао у дну наше велике баште. Стајао сам у једној рупи, пола метра дубокој, са ашом у руци. „Шта то радиш“?

пита он, „Путујем у Америку. Зар ми ниси рекао да је Америка на другој страни“? Копао тунел до Америке. „Јесте? Каже он, тамо је Америка, али јако је вруће у средини Земље, нећеш издржати. Одустао сам тај пут.“

Прво сам доста путовао по Југославији још као гимназијалац. Био сам извиђач. Као студент обилазио сам Европу. После студија, кад ми је било 27 година, први пут сам отишао у Јужну Америку и тамо сам остао 15 година. Обишао сам цео континент и тамо сам почео истраживати. Додуше, нешто сам истраживао и као гимназијалац. Био сам у Никитини и са другом сам истраживао пећину у којој се до тада нико није спустио. Значи то је било у мени, дошло је некако недрметно. У Јужној Америци сам се бавио новинарством, почео сам да издајем лист који се звао „Рутос“ („Путеви“). Лист се бавио експедицијама, туристичким путовањима, разним обавештењима.

Рад којим сте се бавили цели живот изискује велика финансијска средства. Ко је финансирао тај Ваш рад?

Свако моје путовање је, што се тиче финансија било велики ризик. Често сам оскудевао. Сналазио сам се на разне начине. Рецимо, издао сам тај лист и у њему објавио чланак о познатом планинару Линку. То му се толико допало да ме позвао да га пратим на његовој следе-

Моје интересовање и за етнологију и за биологију и за природу уопште, све се то креће око љубави за човека, за човека на свим регионима, на свим степенима културног развоја.

ћој експедицији — пењању на Аконкагу. Тамо сам био гост и није ме коштало ништа. Та експедиција је била трагична, три члана су погинула, међу њима и сам Динк. О томе сам написао књигу „Олуја над Акон-

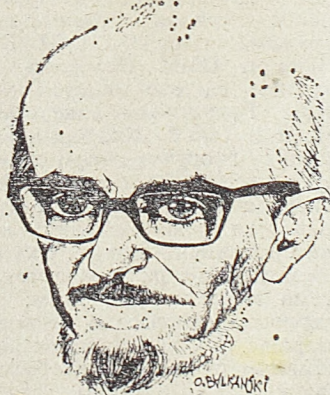
— МИ СМО ПРИЈАТЕЉИ

кагвом“. Књига ми је донела нешто новца, па следеће издање, онда ме пошаљу да идем а из давач платио нешто унапред. Дакле, сам финансирам своје експедиције. Својим радом. Не где објавим књигу, серију чланака, одржим предавање. Мој живот је рад. Не чекам да ми неко поклони нешто што нисам заслужио својим радом а тако нешто нисам ни добио.

„Гостопримство“ Тупарија

Ваш метод упознавања неког народа је да одређено време живите са тим народом. Међу тим народима које сте упознали било је, верујемо, оних који су вам указивали гостопримство, али и оних који су неповерљиви према белцима.

Било је свашта. Нека племена на сам прошао за један дан, са неким сам живео и по четри месеца као члан племена и њихов врач. Понекад су ме, на пример племе Тупари, дочекивали са упереним стрелама и ту је требало сачувати живот и то без оружја, наравно. Јер, мој принцип је да сам тамо уђем и немам право да им носим оружје, рецимо кроз Амазон, то је било само ради лова, јер смо живели од тога. Онда, на пример, у Африци (кроз Африку смо путовали годину дана као експедиција Караван пријатељства) уопште ни смо носили никакво оружје.

То нам је у једној прилици спасио живот. Напала нас је група бандита и прво су тражили да им предамо оружје. Рекли смо да немамо. Почели су да нас туку кундацима. Претражили су све и видели да немамо ни обичан кухињски нож. Опљачкали оно што их је интересовало и оставили нас. Касније смо сазнали да би нас одмах стрељали да су нашли оружје у нас. Понекад, ето, и недостатак оружја може да буде јако оружје.

Ваша путовања су обилазила опасностима, била су пуна ризика, једном речју велике авантуре. Живот вам је, верујемо, често био у опасности. Ипак сте ишли из авантуре у авантуру. Шта вас је вукло у то?

Живот ми је, мислим, био у опасности једно тридесет пута. Један од таквих случајева био је тај сусрет са људождерима Тупарима, који су хтели одмах да нас убију. Некако смо се извукли и остали смо са нама пуна четири месеца. Постао сам њихов врач, научио језик. Једва су нас пустили да одемо. Затим, на Аконкагу, највишој планини Јужне Америке, страдало је њих четворо у истим условима у којима сам и ја био. Онда, рецимо, пробијајући се једном подземном реком у Мексику за коју се није знало да ли излази негде или не. Пробијали смо се 24 сата у потпуном мраку (имали смо само неке рударске фењере који су давали слабу светлост) горе — доле, пењали се уз конопце. Велика авантура. Сваки час је човек могао изгубити главу. Шта ме вукло у све то? За радозналост човека свака непознаница је велики изазов. Тај изазов ме често вукао и тамо где нисам имао неког научног интереса или хуманог разлога. На пример, пењање на Аконкагу. Знао сам да су многи изгинули пре тога, да та могућност увек постоји. Али, годину дана после смрти мојих другова поново ве лешеве, јер их нису могли пронаћи после међаве кад почиње зимски период. Остаје само један месец кад је могуће пењање на Аконкагу.

Долазили сте у контакте са припадницима многих племена. Рекосте већ, прихватили су Вас свакако. Шта је најважније у приступу тим непознатим људима?

Најважније је да их човек не гледа одозго, да их не види даштава. Важно је да човек верује да су то људи као и ми и да имају и физичке и психичке могућности које и ми имамо. Једино имају друго васпитање, друге околности, због тога је и њихово знање другачије. Не треба мислити да ми имамо знање, а они не. Они имају много знања. Њихово знање обухвата друго поље.

Често сте мењали услове живота. Како је ишло са адаптацијом на нове услове?

Највећа адаптација је потребна психички, много већа него телесно. То сам успео у првом реду захваљујући свом здрављу.

Што се тиче хране, није једноставна ствар. Ми смо пуни предрасуда. Имамо поверење у оно што смо навикли да једемо код куће. Оно што не познато да је лоше, да ће нас отровати. Или једноставно не мислимо ништа него осећамо га бење. Габење је природна одбрана организма од непознатог. Кад човек путује из познатога по свету, он мора код куће оставити све предрасуде пре

ма људима, храни и природи. Ја сам се ослободио неких 95 посто својих предрасуда. Поготово према тим људима. Они нису примитивци. Међу њима има врло паметних и врло глупих као и међу нама, као свуда у свету уосталом. У томе смо једнаки. Друго је, учених тамо нема. Зато што не постоје школе. Онакве као код нас, као институције, где се учи читају и пишу, јер њима то не треба. Тамо не излазе новине, нема књига, чему читање и писање. Али они читају књигу природе, то је њихова школа

којој се уче већ од друге године живота и траје до 14. године када полажу неку врсту матуре, кад улазе у свет одраслих. Они, дакле, имају школу.

Допуна школе

Сада нешто о нашој организацији.

Ја сам сматрао, а сматрам и сад, да је тај покрет веома привлачан за омладину, да на допуњава школско васпитање и оно што се добија у школи. Сматрам да је веома добро што се млад човек у овој организацији ослобађа неких стег које постоје у формалном институционалном васпитању. И постоје самосталници у акцији, у сарадњи са природом и са друговима. Мислим да су обе стране једнако важне. Онда трећа ствар, исто тако битна, омладинци се ослобађају у односу према науци и научном раду, који је нека врста табуа за младе. Сматра се да науком треба да се баве научници. Ова ваша организација показује да то није тако, него да се науком на свом нивоу може бавити било ко ко за то има интерес. И то не само да се бави за свој интерес него и за интерес друштва.

Нови квалитет у развоју ове организације је ширење идеје омладинског научноистраживачког рада. Та замисао да се

Друштво истраживача шири, да не остане само у Ваљево, него да укључи што већи број оmlадинца, постојала је од почетка.

Какви су, по Вашем мишљењу, резултати које постиже ова организација?

Мислим да су резултати веома вредни. Моје лично мишљење је да се не треба специјално ићи неким великим научним резултатима, за то постоје

Поред радозналости, постоји жеља за знањем, за активним учешћем у нечем важном. У Диско-клубу смо сви исти. У научноистраживачком раду можемо сваки дан очекивати нешто ново.

научне институције, него више усмеравању омладине ка научном раду, па да они себе нађу у том послу. То је многоважније него ли сам резултат. Постоје нека свако од њих нађе свој пут до научних институција ако су заинтересовани за то. Ако нису, онда је то једна лепа епизода у њиховом животу. Свакако, то је један од најплеменитијих и најкориснијих начина да омладинци про-

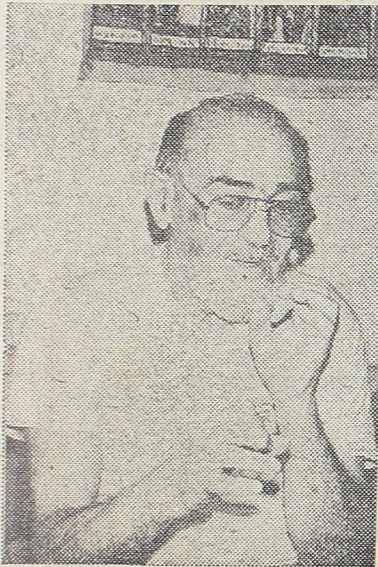
веду своје време. Драго ми је да развој МИ иде у универзалним правцима, шири се и програмски и друштвено, географски. Најбољи доказ ове тврдње је да се ова идеја за веома кратко време, неких десетак година, проширила у целој Југославији.

Шта мислите шта је највећи мотив младима да се баве научно-истраживачким радом?

Радозналост је сигурно, главни фактор. Али има и других. Многи омладинци схватају да оно што добијају у, рецимо, диско-клубовима није довољно, да преба нешто дубље да се ради. Постоји, даље, жеља за знањем, за активним учешћем у нечем важном. Јер, у диско-клубу смо сви исти. Сви играмо, овако или онако, свирамо или се удварамо. То је више-мање једна ствар која се понавља из дана у дан. Док у научноистраживачком раду сваки дан можемо очекивати неко изненађење, нешто ново открити, сами или са групом, или додати нешто ономе већ откривеном. Увек то питање докле ћемо стићи. То нема границе. То истраживачке акције, ако су добро организоване, омогућавају.

Разговарао:
Љадранко Божановић

Снимио:
Зоран Михаиловић

СЕБАЊА ИСТРАЖИВАЧА ● СЕБАЊА ИСТРАЖИВАЧА ● СЕБАЊА ИСТРАЖИВАЧА ● СЕБАЊА

ТО ТИ ЈЕ, БАЈО, АКЦИЈА

Знаш шта! Нико више не може да ме увери да на акције не треба ићи. Као, опасно је, тешко и ти фазони. Које бре — од данас ни једна акција без мене.

О путу је, мислим, стварно непотребно говорити, јер то не може да се исприча. То треба доживети! Па ни о отварању јер сам, право да ти кажем, заспала у строју. Знам само да је био неки бубњар, издалека симпатичан, а уствари имао је лице убице.

Е сад почиње оно право. Ло гор! Бре, па то ти је живот Онај прави истраживачки, акцијашки. То нема нигде. Првих дана је било свега. Углавном упознавање, устручавање, иживљавање, али искључиво на местима недокучивим обичним смртницима. Е онда су дошле феште. Тај Боле, душа од човека није уопште важно што понекад неког нокаутира или убије па после иде у затвор. Иначе је добар ко леб. Па Дукс и Зоћа. Додуше и они су живи људи, а не само Блеканови. Ухвати и они по нешто, али брата поштено, да нико не види. И нема ту удварања! Обеш — нећеш! А Блеканови, док мало шармира, па се мало прави луд, па се мало удвара, прође воз. Ипак није све зезање. Акција не би била оно што јесте да нема заљубљивања. Дobar ти је фазон кад нађеш у Бору пријатеља у белом мантилу, па онда идеш сваки дан да донесеш опрему

за акцију, а све доносиш по једну епрувету и флашицу алкохола. Па онда и заборавиш како је на терену. А терен, то је оно незаборавно. Кад идеш једно седам-осам километара, а теби отпадају ноге па се чудиш како већ ниси у Кини. Па онда легнеш у ладовину и једеш јабуке. Не би се бре, тада мењала за све воћне торте на свету. А кад дођеш на ручак појео би чокуле, а камо ли онај кромпир, иако више очима не можеш да га видиш.

Еј заборавих да ти кажем да су Моча и Мира опет заједно. Да видиш како су слатки. Ишли су неки дан на вашар и он јој је купио пиштаљку. Ишли су и Аленка и Блеканови. Само је њој купио конопац, па је везао око врата и води по Кривељу.

А увече, после диска и бокања, целу ноћ састанци, редакције, клинци, палици... И тако се фино одмориш. А они који и спавају, боље да не спавају, јер се ујутро пробуде измазани и са испумпанним душецима (за ближа обавештења обратите се Шаји). Па песак или вода, или још горе и једно и друго у чизмама.

Непоновљиви су и Пајини бурасери, и домороци, и Ђопаво керче и куварница Мипа. Све је лудо и незаборавно. Ипак, уз све то недостаје ми не ко кога не бих дала за све акције на свету... ех... неко

Марина Прашчевић

ИЗГУБЉЕНА У СВЕМИРУ

Већ други дан не идем никуд из Годова. Уствари, јуче сам са Мицом, Шоком и Свилајнцем ишла први пут у Годовску пећину да испитујемо флору и фауну у њој. Има паука комараца, слепих мишева и, ближе излазу, голубова. Остало је камен, пустош.

Послеподне сам лежала, али се одједном дигох — зашто да ми околина брда Годова остане записана само у погледу? Ако се доживи, све је трајније у сећању. Са Шоком и Свилајнцем пошла сам путем који се само називао у покошеној ливади. Сунце је било пријатно топло, јер је подневна жега већ прошла. Много сам зута посматрала брда и дивила им се. Овај пут ме није обузело усхићење које се увек роди у мени када се нађем очи у очи са дивљом, полузаборављеном од човека... овај пут осетила сам да је природа понекад дрско ћутљива, иако разголићена пред мојим очима. Није говорило дрвеће, нису се њихале траве, тешка, тешка тишина стезала ме је. Лепох на узвишени пропланак. Пустила сам сунцу да боду зенице кроз затворене капке. Далеко на другој падини, било је стадо говеда. Чудо како звек звона може да допре у даљину, помислила сам, слушајући неједноличну, пискутајућу звоњаву.

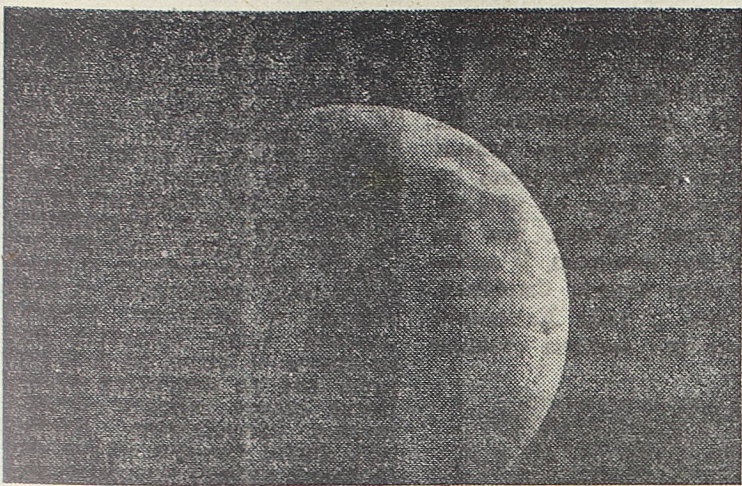
У овим крајевима, мирна висораван се одједном сврлуца у кањон, па изгледа као да ће сво дрвеће полако склизнути у речницу која ће га однети негде, својим непознатим током. И онда размишљам: колико ли је само тајни заувек урасло у године неке високе, старе је ле, колико блесака муња и тутава громова, колико снега ва и олвја! А данас све мирује без трзаја, без даха. Плашми ме та мирноћа.

Ноћ не доноси ништа ново. Мрак, и звезде огуллале на самоћу у свом бескрају. Само мој страх проналази у жбуњу крај пута неке упорно-знатижељне очи, а иначе нема ничега. Појуре се пси и начас зареже а онда опет тишина. Сати без светла и сенке, силуете само које се дају нарезати: усамљено дрво, купе од сена. И ништа више. Ипак задрхти срце, плашећи се нечег чудноватог, помало неземаљског, недоживљеног и никад виђеног. Ноћ — која ми је овде, више и јасније него икада до сада и иде до сада, рекла самом собом без дашка и речи колико сам уствари изгубљена у дубини себе, свету, свемиру...

ЛЕПИ МЛАДИ И ЗЕЛЕНИ

КРУШЕВАЦ

РАДЕ ЛИ, РАДЕ

Иако су припреме за август и „Ластребац“ 82 највећа обавеза, Општинска конференција МИ Крушевца наставља и са другим активностима, у главном организационим. У овој фази припрема за акцију одржава се семинар на Јасгрешцу за учеснике из Крушевца и са краљевачког региона који нису присуствовали семинару у Умчарима. При крају је и обезбеђење целокупних финансијских средстава за извођење акције. Припреме нису омеле израду средњорочног плана развоја организације (82 — 85.). План је предочен и Председништву ССО на заједничком састанку са Председништвом ОК МИ. На овом састанку МИ су добили потпуну подршку Председништва ССО. Поред овог договора о будућој сарадњи и упознавања са акцијом, коначно је основан и Програмски савет, у чији су састав ушли познати крушевачки научни, културни и јавни радници. И са њима ће, такође, бити успостављена широка сарадња при реализацији.

На Збору МИ Крушевца говорило се и о овим претходним активностима и о припремама за акцију. Уследила је дискусија о досадашњем раду организације, проблемима и могућим решењима тих проблема. Највише се расправљало о недовољном раду у појединим основним организацијама, неодговорности чланова њиховних руководстава, али и неких чланова Председништва ОК МИК. За све ово треба наћи решење. Наравно, биће промена и у руководством, што је у овој

ситуацији итекако потребно да би се рад што успешније наставио са одговорнијим и спремнијим за то. При томе се гледа и мало даље у будућност, на будуће акције. Јер, период афирмације је још у току, она се мора стећи и квантитетом и квалитетом, о чему ће се посебно водити рачуна на „Ластрецу 82“.

Свакако је значајно и оно што се планира за период после акције. У део тог плана спада социолошки програм — млади у удруженом раду који ће се остварити у сарадњи са републичким центром за оваква истраживања. Ово ће бити наставак започете активности Клуба младих социолога. У плану је и оснивање информативно-издавачког центра, изградња Станице младих истраживача у Великој Ломници код Крушевца. У циљу формирања Савета за подмладак 24. јуна се одржава саветовање са директорима основних и средњих школа и руководиоцима ученичких секција и организација о програмирању активности МИ у, пре свега, основним школама у следећој школској години.

Најважније је у овом тренутку да ни поред обимних припрема за акцију ОК МИ Крушевца није запоставила свој рад на утврђивању даљег развоја организације. Акција ће зато бити и подстрек и још једна полазна основа за пунију и праву афирмацију.

Сунчица Антић

Дуго је у Сомбору организација младих истраживача била само замисао шачице заљубљеника у истраживање и научни рад. Било је потребно безброј разговора, убеђивања, доказивања, лутања и администрирања док организација то и званично није постала, октобра 1980. г. Тада су пред 60 младих људи постављени крупни задаци. Да би се они могли извршити успостављена је сарадња са градским музејом и неким ДПО заинтересованим за овај покрет, и тада као и сада недовољно познат и признат. Међутим предрасуде многих о могућностима ученика у научном раду били су велика препрека

Владе Аксентијевића. После спроведених акција и постигнутих резултата, након „рекламирања“ истраживача покрет је и даље остао анониман.

Због школовања ова група истраживача напустила је Сомбор и престала са радом у друштву. У организацији је остало пар младих и зелених истраживача недовољно упућених и обавештених. Веровало се да ће ови ентузијастични наредним акцијама привући пажњу оних који би желели да се прикључе њиховом покрету и да ће успети да превазиђу сопствене слабости и створе услове за бољи рад у организацији. Изневерена су и ова о-

Снимио: Б. Боковић

у остваривању постављених задатака. Упорни младићи и девојке ипак су се успели изборити за минимална финансијска средства, простор... друга је прича што се нису изборили и за опстанак организације.

Заправо, људи и организација је недовољно упознати са програмом деловања истраживача нису се ангажовали у акцијама. Од њих се то није могло ни очекивати. Велика мимоилажања која су настала у стварности довела су до тога да ОМИ остане половина људи. Једна мала група опробаних истраживача подредила је своје обавезе у школи раду у Друштву и настојала да утиче на младе и неискусније чланове и пренесе на њих потребна искуства и љубав према истраживању. Како се чини, у том послу нису успели.

За кратко време ова група успела је да спроведе неколико анкета и прикупи потребну историјску грађу на основу које је расветљена биографија

чекивања. Рад ОМИ је замро. Председништво се није састало годину дана. Неколико чланова успело је да почетком ове године, по налогу других, изврши анкету о информисању.

Био је то задњи покушај истраживача да сачувају своје тешко стечене позиције и крену са мртве тачке. Како се види ни у овоме нису имали успеха.

У ССО данас се питају шта учинити да се крене напред. Основни предуслов за то је критичко сагледавање стања у организацији, остваривање чвршће повезаности и координирање рада свих ДПО и људи заинтересованих за овај покрет, остваривањем самоуправног споразума којим се регулише статус организације. Млади истраживачи Сомбора морају изнети тај посао на својим плећима али је и помоћ осталих неопходна. За то време људи и организације морају схватити да се ОМИ бави врло значајним питањима.

Весна Јевтић

ИСТРАЖИВАЧКО ЈАТО НА РОЖЊУ

Велибор Ђорђевић

„мајстор“ није макар какав. Види се да човек зна знање. Обилазимо старе букве, цмпро визујемо „рели“ преко пашњака. Финале долази неколико тренутака касније када се са приколицом претуримо у јендек. Имали смо „меко“ приземљење због високе траве, а поједини су прошли мекше.

По избијању на висораван Рожња прво што смо угледали био је велики јањац кога је Ивица, тако стручно, окретао на ражњу. У сусрет нам потрчаше Лула, Перица, Срба,

ску реку. Угледах орла у лету крај самог врха високог гребена. Алармирам „фото-Богољуба“ и орао постаје потенцијални „негативац“ („позитивац“ ће постати тек када се филм развије). Мештани нас свраћају на окрепљење. На репертоару су шећер, слатко и хладна вода. Растајемо се од туриста који се враћају преко Малог Рожња, док ми настављамо низводно. У даљини се види чувени Соко-град.

Већ смо у води Калканске реке где над жабама увелико

цика и вриска. У логору Ивица и Срба „финиширају“ јањаца. Остали шикају лопту с нашим Клаудијем „Каламундијем“ из Копра, на челу „Мачићи“ се заливали у деблој хладовини, „навили транцу“ на Радио-Подриње па са дужим коментарима слушају умилно излагање нашег „Ује“ Душана Михајловића. Почине гала-клопа. Као аперитив хлад на планинска вода, Краставчићи, лук, сардине, паштета и „пања“ конзумирају се у неограниченим количинама. А тек ребарца и пречњаци. Једино „мачићи“ имају примедбу на краставце — хтели би још по један али по могућству већи. После заиста обилног ручка почиње организовано „блејање“. Наше мезимче Мојца из Љубљане, упорно покушава да набаца барву на планинском сунцу. И Даца је ту да, ако затреба, стартује на прву лопту.

На жалост, све је било тако кратко јер, примаче се време повратка. Почине слалом низ Рожањ, овога пута под „ручном“. Опет тај прекрасни приказ пејзажа Рабевине, прави празник за очи. Све би било у реду да не беше једне трагикомичне сцене која зачини наше живљење. Док је „мајстор“ у стилу возача „Сафари“ ципа возио под ниским панарикама, наш Роберт је имитирајући Тарзана покушавао да у брзини набере што више плодова са препуних грана. Захваљујући само инстинкту Роберт се ухватио за грану и тако спасао тежег приземљења пошто је претходно испао из приколице.

Озарених лица стигосмо у логор богатији за драго нам искуство.

Саван и остали „астро-туристи“. Недостајао је велики вођа, Милија за кога смо чули да ускоро добија „боловање“! После краћег излива здравог истраживачког духа, Пера и Џо праве начелан договор око истраживања Рожња и околине.

Прва екипа биолога коју предводе Зоћа и Љиља-учитељка, испитује ближу околину Рожња. Другу екипу воде Дукс „клептоманијус“ и Аца „лапидаријус“. Њих, заједно са нашим Словенкама из Флоре, „мајстор“ пребацује до Петровог вјеса. Трећу екипу, заједно са туристима, Џо води у изузетно интересантну клисуру Калканске реке. Саван и његови „звездочасти“ остају у логору а посматрају „јањаца на ражњу“.

Постепено се спуштамо низ стрме стране што окивају Кал

„ординирају“ Даца, Бука, Бојан, Душко и Периша. „Фото-Богољуб“ навелико шкљоца док му стрпљиво позирају жабе, гуштери и остале „сиће“ од живуљки.

Враћамо се у логору кроз брзу и хладну планинску воду. Огромне старе букве надкриљују реку одајући тако утисак природног тунела. Приморани смо да се пењемо и четворonoшке стрмом страном корита, до прве стазе. Напор је изузетан. Зној кишти. Наш Бука стално намешта „бозлуке“ и не осврће се на провалију. „Лептирице“ Драгана и Ванда немају снаге ни да ушину.

Одједном, да ли је то фатоморгана?! Крошње се раскривљују, свод се плави, а жубор обилних врела улива нам нову снагу. Непредвиђено, настаје мали истраживачки крос на сто метара од извора. Опет

Трактором до Рожња — то могу само истраживачи!

Приколица препуна „биолога“ белела се од њихових мајица. А јутро као измишљено! „Мајстор“ — мештанин додаје гас а нас, што стојимо у приколици „брију“ ниске гране панарика крај цомбастог сеског пута. Сви се радујемо сусрету са „туристима“ и астрономима. Берачи малина — мештани Шљивове, поздрављају нас као да смо стари знанци. Стижемо у подножје Петрине Стене, 817 метара надморске висине, карактеристичног купастог узвишења, а мало потом указује нам се прекрасан приказ устаничке Рабевине. „Фото-Богољуб“ не стиже да промени филм!

Пењемо се уз Рожањ. Наш

